

Masarykov tunel Handlová – Horná Štubňa N-1078

Medaily sú nosičmi informácií vnímaných zrakom i hmatom. Ich texty spolu s nízkym razeným reliéfom vyjadrujú umeleckou formou tvár a charakter doby, a to nezvratne, nezmazateľne a životnosťou svojho kovu natrvalo. Na medailách je hmatateľne vyjadrený stav spoločnosti v jej prejavoch kultúrnych, politických či technických. Medaily patria k významným pamiatkam materiálnej kultúry a sú aj vďačným objektom numizmatických zbierok v Hornonitrianskom múzeu v Prievidzi. Jednou z nich je medaila Masarykov tunel v Handlovej.

Tunelové nádvorie pred handlovským portálom (lept A.J. Alexa) počas stavby

Celý úsek 18,6 kilometra dlhej náročnej trate predchádza hornatým terénom Západných Karpát. Trať vychádzajúca zo stanice Handlová až do cieľovej stanice Horná Štubňa prekonáva výškový rozdiel 184 m. V úseku z Handlovej do Hornej Štubne prechádza trať troma viaduktmi a piatimi tunelmi, ktoré sa nazývajú Hájnický, Pstruhársky, Pekelský, Bralský a Štubniansky. Dokončená železnica bola daná do prevádzky 20. decembra 1931. Základné poslanie, ako preprava uhlia cez Hornú Štubňu a Zvolen nielen severnou vetvou železničnej siete, bolo naplnené. Novovybudovanou traťou sa rovnako zabezpečil i prísun potravín z úrodnej nížiny Nitry do oblasti Handlovej a hornej Nitry. Najvyšším mostným objektom je Bralský viadukt oceľovej konštrukcie, vysoký až 27 m. Bralský tunel (Tunel Tomáša Garrigua Masaryka) spoločne s ďalšími piatimi tunelmi, s celkovou dĺžkou 4 445 m, boli zložitou stavbou, ktorá si vyžadovali osobitný prístup.

Razili sa modernou rakúskou tunelovacou metódou s použitím pneumatických vrtacích kladív Flottman a Ingersoll. Nepretržitá prevádzka bola organizovaná na celej stavbe.

Tunel T. G. Masaryka, dnes Bralský tunel, bol pomenovaný po prvom Československom prezidentovi pri príležitosti jeho osemdesiatych narodenín.

Averz

Na líci bronzovej medaily sa nachádza vchod tunela a bralo porastené stromami. Reliéf lemuje veniec z lipových listov. V kruhopyse je text: STAVBA DRÁHY HANDLOVÁ – HORNIA ŠTUBŇA. Kružidlo a trojuholník sú znázornené pod reliéfom. Vnútorňý opis: PROVÁDĚJI INŽENÝŘI KRULIŠ, JÁCHYMEK, SCHWARZ A SPOL.

Reverz

Na rube sú umiestnené prekrížené kladivá zviazané stužkou. V hlavnom poli je text: NA PAMĚT/PRORAŽENÍ BRALU/TUNELEM/T. G. MASARYKA/V JUB. ROCE JEHO 80./NAROZENIN/1930. Medaila má priemer 40 mm.

Medaila bola razená v Kremnici podľa výtvarného návrhu Antona Háma, ktorý sa výrazne zaslúžil o ďalší rozvoj rytečtva, medailérstva a technologického rozvoja mincovne. Podieľal sa na výrobe razidiel prvých československých mincí a pamätných dukátov. Jeho medailérska tvorba je citlivo umelecky koncipovaná a odráža dokonalé zvládnutie technologických postupov rytečtva a vlastnej razby.

Literatúra:

ĎURECHOVÁ, Mária. Sociálno-politické predpoklady, hospodárske a technické zabezpečenie výstavby železničnej trate Handlová - Horná Štubňa. In REMIAŠOVÁ, Marta (ed.). *Horná Nitra : Vlastivedný zborník. 15.* Martin : Osveta, 1992. Vlastivedné zborníky. ISBN 80-217-0380-6, s. 77-102.

MRVA, Ivan - KMEŤOVÁ-MIŠKOVIČOVÁ, Diana. Handlová v prvej ČSR 1918-1938. In *Handlová od praveku po súčasnosť : Monografia mesta I.* Banská Bystrica : Štúdio Harmony, 2017. Genius loci. ISBN 978-80-89151-46-2, s. 130.

